

ФАКУЛТЕТ ЗА ПРИМЕЊЕНУ ЕКОЛОГИЈУ
“ФУТУРА“

---

*Већу Департмана за последипломске студије
Факултета за примењену екологију „Футура“
Универзитета „Сингидунум“ -Београд*

*На XVI седници Већа департмана за последипломске студије Факултета за примењену екологију „Футура“, одржаној 03. маја 2012. године, формирана је Комисија за оцену, писање Извештаја и одбрану израђеног мастер рада кандидата **НИКОЛЕ ЂУКИЋА**, под насловом „Улога организација цивилног друштва у побољшању енергетске ефикасности“, у саставу: др **Милан Радуновић**, доцент Факултета за примењену екологију „Футура“, ментор, др **Драги Антонијевић**, редовни професор Факултета за примењену екологију Футура и др **Јордан Алексић**, ванредни професор Факултета за примењену екологију „Футура“, Универзитета „Сингидунум“, у Београду. Комисија, након читања, подноси Већу следећи*

ИЗВЕШТАЈ

САДРЖАЈ МАСТЕР РАДА

*Мастер рад кандидата **НИКОЛЕ ЂУКИЋА** садржи 81 страну куцаног текста, организованих у поглавља: увод, предмет, циљ и метод рада, научна и друштвена оправданост истраживања, резултати истраживања: енергетска ефикасност и организације цивилног друштва, улога организација цивилног друштва у побољшању енергетске ефикасности, примери добре праксе, закључак и литература.*

АНАЛИЗА МАСТЕР РАДА

У Уводу кандидат констатује да је заштита животне средине обавеза одговорног човечанства и да је развој еколошке свести утицао на напретке у решавању проблема животне средине зато што су људи узимали и активно и пасивно учешће у бризи о животној средини. Као последица ниског нивоа еколошке свести, у Србији је енергетска ефикасност на незадовољавајућем нивоу, а степен рационалности у потрошњи енергије је веома низак. Кључне одлике енергетског сектора у Србији су ниска енергетска ефикасност, застарелост технологије у производном сектору, низак ниво инвестиција, нереално ниска цена електричне енергије, низак удео обновљивих извора енергије и нерационална потрошња практично свих видова енергије. Суштина проблема се огледа у чињеници да Србија троши двоструко више енергије од светског просека, а чак шест пута више од неких земаља Европе.

Циљ истраживања мастер рада је да се укаже на потенцијал улоге организација цивилног друштва у побољшању енергетске ефикасности која се спроводи кроз различите форме институционалног механизма сарадње са Владом, као и кроз неформално образовање заинтересованих.

Научна и друштвена оправданост истраживања у вези улоге организација цивилног друштва у побољшању енергетске ефикасности се огледа у чињеници да њихова улога има велики значај у унапређењу одрживог развоја кроз примере добре праксе и у прихватању промовисаних вредности „зелене“ ефикасности.

У поглављу **РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА** кандидат наглашава да ће се фокусирати на објашњење појмова енергетске ефикасности и организација цивилног друштва као и детаљнијег прегледа основних постулата енергетске политике Европске уније и законодавно-правног и институционалног оквира Републике Србије уз анализу тренутног стања обе области. Пажња овим елементима је посвећена ради бољег разумевања улоге организација цивилног друштва у унапређењу енергетске ефикасности.

Енергетске ефикасности данас има шире значење и дефинитивно улази у политички и јавни живот, налазећи места не само у стручним расправама, политичким програмима већ и у свакодневном животу милиона људи. Развијени свет сматра енергетску ефикасност једним од битних предуслова укупног развоја, откривајући значај и изузетност енергетске ефикасности за будућност. Она постаје један од суштинских квалитета у остваривању концепта одрживог развоја. Енергетска ефикасност се огледа како у ефикасности производње и преноса енергије тако, још више, у делотворности њене употребе кроз све видове људских активности. Она је **израз способности једне привреде и друштва да енергетске ресурсе успешно трансформише у економске и социјалне вредности које чине друштвено благостање.**

Област енергетске ефикасности у Србији је у фази заокруживања правног оквира. Сви општи документи и прописи (стратегије и други плански документи и закони) препознају енергетску ефикасност као важан елемент енергетике и енергетске политике. У **постојећем правном оквиру** уочљив је недостатак прописа који регулишу примену конкретних и обавезујућих мера енергетске ефикасности и енергетског менаџмента за привредне и јавне субјекте. Правним оквиром још увек није дефинисан целовити енергетски менаџмент или систем којим се постиже енергетска ефикасност. Нацрт Закона о рационалном коришћењу енергије и повећању енергетске ефикасности је пропис који треба да попуни поменуте недостатке. Његовим доношењем би, како кандидат наглашава, били дефинисани основи система за постизање енергетске ефикасности, који би се даље употпуњавали подзаконским актима.

Цивилно друштво је, како кандидат констатује, један од елемената троделног оквира који чине држава, економија и цивилно друштво. **Цивилно друштво је примарни фокус креирања идеологије за изградњу консензуса и легитимизирања моћи**, што значи, креирања и одржавања културалне и социјалне хегемоније доминантне групе путем сагласности, а не присилом. Цивилно друштво је арена у којој се такмиче конфликтни интереси (заправо класни интереси) и без директне доминације и присиле, држава и тржиште морају за своју легитимност придобити сагласност цивилног друштва. Састоји се од акција грађана (свих људских бића), појединачно и заједно, усмерених побољшању своје заједнице и друштва. Такве акције су темељ на којем почива демократија, плурализам, поштовање људских права, добра владавина и кохезивност друштва.

Организације цивилног друштва, иако немају дугу традицију у Србији, постале су, како кандидат констатује, веома значајан фактор у друштвеном животу наше земље, са амбициозном улогом активног и утицајног партнера код остваривања прокламованих циљева развоја земље. У Србији су ове организације свој посебан развој постигле у последњој деценији и заслужне су за промоцију и развој демократије, људских права, европских вредности и многих других тековина демократије и савремене државе, па тако и ширења идеје о заштити животне средине и одрживом развоју.

Као **примере добре праксе** кандидат наводи следеће: „**Центар за промовисање, развој и примену обновљивих извора енергије – Централа**“ је неваљина организација која сем свог едукативног карактера и преношења знања кроз семинаре, нуди сјајан пример и решење за практично представљање примене обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности са указивањем на њихов значај, развој и примену у свету. Кућа у којој се и налазе канцеларије ове НВО има инсталирану опрему попут фотонапонских панела, ветрогенератора и сл. који се користе директно за потребе тих просторија (грејање, загревање воде), где се на практичном примеру може видети и научити како се та опрема инсталира и користи.

“Амбасадори животне средине”, за разлику од предходног примера где је акценат на практичној примени обновљивих и зелено-ефикасних извора енергије, су кренули другачијим, али подједнако едукативним путем. То је непрофитна организација, која кроз пројекте пружа консултантске и експертске услуге из различитих области одрживог развоја и заштите животне средине и енергетске ефикасности, као и обуке и тренинге из области заступања, лобирања, стратешког планирања, вођења кампања, еколошке дипломатије и управљања отпадом. Мисија “Амбасадора животне средине” је да доприноси у изградњи чистије, здравије и одрживе животне средине у земљи, региону, Европи и планети кроз: партнерство са локалним и међународним невладиним организацијама, владиним и другим институцијама; преношење знања у области животне средине и комуникацији на свим нивоима; развијање јавне свести у области животне средине; и, активности које доприносе економском, социјалном и одрживом развоју.

У **закључку**, кандидат прво констатује да загађеност и заштита животне средине већ више деценија представљају веома значајан проблем човечанства, без обзира на тренутни степен развоја друштва и производних снага у појединим деловима наше планете. Постојећи проблеми се намећу науци и оперативи наглашеном актуелношћу и акутношћу, те све јасније долази до закључка да здраве животне средине нема превише, да су бројни елементи у њој угрожени, да је степен саморегулације неких објеката незнатан и да једном поремећени еколошки односи готово ничим и никада не могу бити доведени у првобитно стање.

Кандидат посебно истиче да, без обзира на значајне регионалне разлике у степену угрожености животне средине, посебно њене природне компоненте, планови, програми и акције њене заштите и унапређења су глобални проблем. Савремено друштво мора брже и боље схватити упозорење научника и стручњака о стању животне средине, тј. чињенице да слободне, изворне и незагађене животне средине има све мање, а угрожене, деградирани и девастирани све више.

Поред низа институционалних промена Србија треба да спроведе и низ важних промена социо-културних образаца који ће нужно довести и до промене начина живота и размишљања њених грађана. Осим усвајања еколошких принципа на институционалном нивоу, неопходан је и рад на јачању еколошке свести грађана, и то, не само у циљу приступања ЕУ, већ и у циљу усвајања таквих генералних вредности које ће омогућити одржив опстанак друштва. Управо се у овом сегменту, како посебно наглашава кандидат, може препознати важност рада организација цивилног друштва у Републици Србији код подизања свести о еколошкој ефикасности. Њима се у великој мери оставља, и на њих се увелико ослања код питања изградње и подизања нивоа еколошке свести код грађана. У том циљу, организације цивилног друштва требају проактивно информисати грађане о еколошким проблемима, промовисати еколошке вредности и подстицати локални активизам и партиципацију, како у еколошким, тако и у свим другим областима друштвеног живота.

Важна карактеристика еколошких организација је промовисања идеје енергетске ефикасности. Њихова борба се може темељити на ширењу информација и стварању медијског публицитета, лобирању и промени политике за заштиту животне средине. На тај начин, и зелене организације у Србији данас требају да креирају све већу утицај, улазећи у дијалог с политичарима и јавним службеницима, заступајући еколошке интересе у утврђивању зелених норми, што је често важна карика и у политичкој сфери, сензибилирајући и мобилизирајући тако јавност Србије. Кандидат на крају констатује да су важност, утицајност и неопходност функционалности организација цивилног друштва у промовисању енергетске ефикасности неоспорни. Оне постају неизоставни партнер државним структурама, али и грађанству. Њихов утицај у савременом друштву се огледа кроз промовисање новог односа према животној средини, као и код преображаја духа савремене сфере по питањим енергетске ефикасности, што постаје неопходност, а еколошка свест представља неизоставну основу даљег, одрживог развоја и заштите животне средине.

З А К Л Ћ У Ч А К

*На основу презентованог садржаја мастер рада може се констатовати да је кандидат **Никола Ђукић** одабрао значајан предмет истраживања који је мултидисциплинарно обрадио адекватним методама и кроз документаване резултате дошао до конкретних закључака.*

*На основу изнетог, Комисија предлаже Већу Департамента за последипломске студије Факултета за примењену екологију „Футура“, Универзитета „Сингидунум“ у Београду, да се мастер рад кандидата **Николе Ђукића**, под насловом „Улога организација цивилног друштва у побољшању енергетске ефикасности“ УСВОЈИ и кандидату ОДОБРИ ЈАВНА ОДБРАНА.*

У Београду, 10. децембра 2012. године

К О М И С И Ј А :

1. Доц. др Милан Радуновић, ментор,
Факултет за примењену екологију
„Футура“, Универзитет
„Сингидунум“, Београд

---

2. Проф. др Драги Антонијевић,
Факултет за примењену екологију
„Футура“, Универзитет
„Сингидунум“, Београд

---

3. Проф. др Јордан Алексић,
Факултет за примењену екологију
„Футура“, Универзитет
„Сингидунум“, Београд
